

ขยะติดเชื้อ

จากการให้คำจำกัดความของคณะกรรมการศูนย์วิชาการการแก้ไขปัญหาปัญหามูลฝอย ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขยะติดเชื้อ หมายถึง สิ่งของที่ไม่ต้องการ หรือถูกทิ้งจากสถานพยาบาล อาทิ เนื้อเยื่อ ชิ้นส่วน อวัยวะต่าง ๆ และสิ่งขับถ่าย หรือของเหลวจากร่างกายผู้ป่วย (เช่น น้ำเหลือง น้ำหนอง เสมหะ น้ำลาย เหงื่อ ปัสสาวะ อุจจาระ ไช้ข้อ น้ำในกระดูก น้ำอสุจิ) เลือดและผลิตภัณฑ์เลือด (เช่น เซรุ่ม น้ำเลือด) รวมทั้งเครื่องใช้ที่สัมผัสกับผู้ป่วย และ / หรือสิ่งของดังกล่าวข้างต้น (เช่น สำลี ผ้ากอซ กระดาษชำระ เข็มฉีดยา มีดผ่าตัด เสื้อผ้า) ตลอดจนซากสัตว์ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทดลอง ซึ่งทั้งมาจากห้องตรวจผู้ป่วย (เช่น ห้องฉุกเฉิน ห้องปัจจุบันพยาบาล ห้องชันสูตรโรค ห้องผ่าตัด ห้องทันตกรรม ห้องสูติกรรม ห้องจักษุ ห้องโสต ศอ นาสิกกรรม ห้องออร์โธปิดิกส์ หน่วยโลหิตวิทยา) หออภิบาลผู้ป่วย (เช่น ศัลยกรรม อายุรกรรม กุมารเวชกรรม สูตินรีเวชกรรม) ห้องปฏิบัติการ (เช่น หน่วยพยาธิวิทยา ห้องเลี้ยงสัตว์ทดลอง) หรืออื่น ๆ ตามที่สถานพยาบาลจะพิจารณาตามความเหมาะสม ตามที่ได้ถามมาขยะเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมาจากโรงพยาบาลเสมอไป อาจจะมาจากร้านค้า สถานีอนามัย หรือโรงพยาบาล รักษาสัตว์ก็ได้

การจัดการกับขยะเหล่านี้ต้องมีวิธีการที่ต้องระมัดระวังมากกว่าขยะมูลฝอยทั่วไป ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่งการบำบัดและกำจัด ในการรวบรวม ณ แหล่งกำเนิด ขยะส่วนที่เป็นเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง จะต้องใส่ลงในบรรจุภัณฑ์ที่มีการรั่วไหลได้ มีฝาปิดมิดชิด หรือวัสดุพวกเข็มฉีดยา มีดต้องใส่ลงในภาชนะที่แข็งแรงป้องกันการแทงทะลุได้ก่อนที่จะทิ้งลงในถุงพลาสติก จากนั้นจะต้องมีการบำบัดเบื้องต้นหรือการฆ่าเชื้อโรคก่อน เช่น ใช้โซเดียมไฮโปคลอไรด์เข้มข้น ๐.๑ - ๐.๕ % เเทรดให้ทั่ว ขยะที่ฆ่าเชื้อในเบื้องต้นแล้ว จะถูกนำไปรวบรวมไว้เพื่อรอการกำจัด โดยภาชนะที่ใช้เก็บขยะติดเชื้อที่ใช้กันมากคือถุงพลาสติกสีแดง เพื่อให้แตกต่างจากถุงบรรจุขยะมูลฝอยทั่วไป ถุงบรรจุขยะติดเชื้อมักจะใช้เพียงครั้งเดียว แล้วทำลายไปพร้อมกับขยะติดเชื้อ ในส่วนของที่ปักขยะก็ควรจะเป็นที่เฉพาะไม่ใช้ร่วมกับขยะมูลฝอยทั่วไป มีการควบคุมอุณหภูมิในที่เก็บจะอยู่ที่ประมาณ ๑๕ องศาเซลเซียส และไม่ควรเก็บไว้นานเกินกว่า ๓ วัน ในกรณีที่โรงพยาบาลไม่มีที่กำจัดขยะติดเชื้อของตนเอง การเก็บขนและลำเลียงจะต้องทำอย่างระมัดระวัง การใช้รถเข็นและลิฟต์จะเป็นวิธีที่ดี ขณะลำเลียงเจ้าหน้าที่จะต้องใส่ถุงมือยาว มีผ้าปิดปากและจมูก เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติหน้าที่ และไม่ควรรโยนถุงเพราะอาจจะทำให้ถุงขาดได้ มาถึงวิธีการกำจัดซึ่งต้องทำอย่างถูกหลักวิชาการและอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคจากผู้ป่วย โดยวิธีการที่ดีที่สุดคือการเผาในเตาเผาที่อุณหภูมิ ๘๗๐ องศาเซลเซียสขึ้นไป และต้องมีการควบคุมสารพิษที่เกิดจากการเผาด้วย ส่วนเถ้าถ่านที่เหลือจากการเผาจะต้องนำไปฝังดิน

ปัจจุบันทั่วประเทศไทยมีโรงพยาบาลมากกว่า ๒๐,๐๐๐ แห่ง มีคนไข้จากโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนอยู่ประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ คน ในแต่ละวันจะมีขยะติดเชื้อ ๑๓๐ ตัน/วัน เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยปริมาณขยะติดเชื้อมีถึง ๐.๑๑ กิโลกรัม/จำนวนเตียงคนไข้ ๑ เตียง/วัน ตัวเลขเหล่านี้จะเป็นปัญหามากขึ้น ถ้าหากได้ทราบถึงความสามารถในการกำจัดขยะติดเชื้อในประเทศไทย

นอกจากนี้ในอีกส่วนหนึ่งโรงพยาบาลบางแห่งได้ติดตั้งเตาเผาขยะติดเชื้อเพื่อใช้ในโรงพยาบาลของตน โดยมีโรงพยาบาลที่ติดตั้งระบบกำจัดขยะแล้ว ๘๐๐ กว่าแห่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กระทรวงสาธารณสุขมีแผนจะให้โรงพยาบาลชุมชนในความรับผิดชอบติดตั้งเตาเผาให้ครบ อย่างไรก็ตาม สถานพยาบาลขนาดเล็ก คลินิกต่าง ๆ และโรงพยาบาลในต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง ก็ยังไม่มีขยะเหล่านี้ออกมาปะปนกับขยะอื่น ๆ โดยให้เทศบาลหรือสุขาภิบาลเป็นผู้จัดการ

ตารางแสดงจำนวนเตาเผาขยะติดเชื้อในโรงพยาบาล

หน่วยงาน	จำนวนโรงพยาบาล		
	โรงพยาบาล	เตาเผาขยะติดเชื้อ	แผนปี ๒๕๔๐
สำนักงานปลัดกระทรวง			
- โรงพยาบาล	๑๗	๑๗	-
- โรงพยาบาลทั่วไป	๗๕	๗๕	-
- โรงพยาบาลชุมชน	๗๐๗	๕๓๖	๑๗๑
กรมอนามัย	๑๔	๑๓	๑
กรมการแพทย์	๒๓	๑๘	๕
กรมควบคุมโรคติดต่อ	๕	๕	-
กรมสุขภาพจิต	๑๑	๑๐	๑
รวม	๘๕๒	๖๗๔	๑๗๓

ขยะที่เกิดจากการทำแท้งก็จะติดตามท่อระบายน้ำ หรือเมืองพัทยาเมืองที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปี ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลใหญ่ ๔ แห่งในพัทยาส่วนใหญ่จะส่งให้เทศบาลนำไปทิ้ง โดยที่ยังไม่มีการแยกประเภท แยกกำจัด